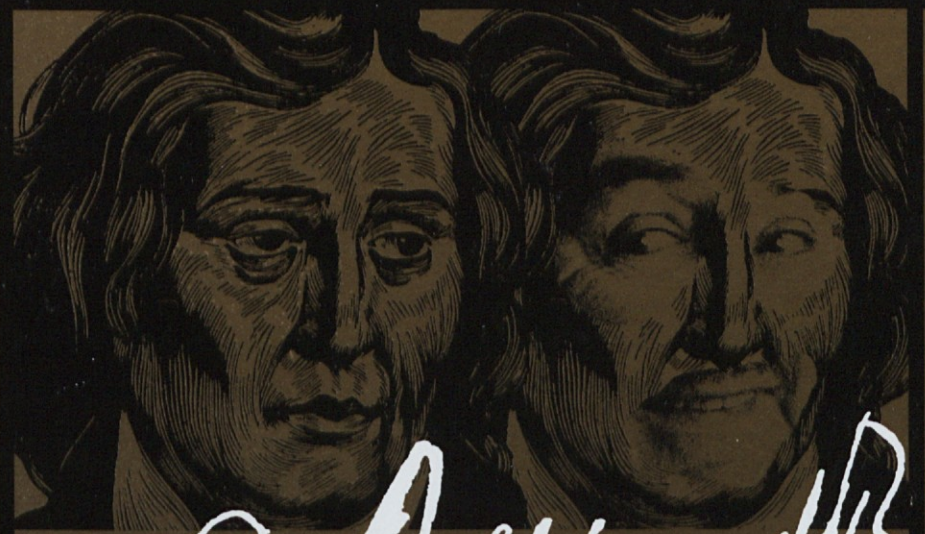

1999pg2000

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Bin A. Stier

S A N J A L V L G

VPEKLU

99/2000 (11.5)

Sanja Ivić

PREŠEREN V PEKLU

Režiser, scenograf in kostumograf ZLATKO BOUREK

Dramaturginja SANJA IVIĆ

Prevajalec in lektor ARKO

Skladatelj BORUT KRŽIŠNIK

Igrajo:

Prešeren TINE OMAN

Mladenić MATJAŽ VIŠNAR

Prijatelj VESNA SLAPAR

Premiera 28. januarja 2000

Inspicient Ciril Roblek

Šepetalka Milica Rupnik

Tonski mojster Marko Koren

Garderoberka Bojana Fornazarić

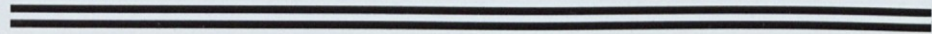
Osvetljevalec Drago Cerkovnik

Frizer in masker Matej Pajntar

Odrski tehniki Simon Markelj, Janez Plevnik in Robert Rajgelj

Rekvizite je poslikal Zlatko Bourek.

Kostume so izdelali v krojaških delavnicah HNK v Zagrebu.

Glosa

»Slep je, kdor se s petjem ukvarja,
Kranjec moj mu osle kaže;
pevcu vedno sreča laže,
on živi, umrjè brez d'narja.«

Prosim, me poljubljajte me!

Življenjepis

3. 12. 1800 se v Vrbi rodi France Prešeren kot prvi sin in tretji otrok Šimna Prešerna; 1808. ga pošljejo k stricu Jožefu Prešernu, duhovniku, ki mu omogoči šolanje v Ribnici, do leta 1812; 1813. gre v ljubljansko gimnazijo (katere ravnatelj je Valentin Vodnik) in se tam sprijatelji z Matijo Čopom in Andrejem Smoletom;

1821. gre na Dunaj in obiskuje 3. letnik filozofije ter se odloči študirati pravo, kljub želji staršev, naj študira bogoslovje; 1825. mu dunajski dvorni knjižničar Jernej Kopitar, ko prebere zvezek prvih njegovih pesmi, priporoči, naj opusti pisanje; 1827. v ljubljanskem časopisu Illyrisches Blatt objavi svojo prvo pesem Dekletom; 1828. začne kot doktor prava opravljati poklic odvetniškega pripravnika; 1832. naredi sodniški in odvetniški izpit, zaprosi za samostojno advokaturo, prošnjo mu zavrnejo; napiše Sonete nesreče; 1833. izidejo Gazele; 1834. izide Sonetni venec; 1835. utone Matija Čop; 1836. napiše in izda Krst pri Savici; 1838. spozna Ano Jelovšek - z njo bo imel otroke, čeprav se ne bosta poročila; 1840. še ena zavrnjena prošnja za advokaturo; pogosto zahaja v krčmo V peklju; 1843-45 ponovno zavrnjene prošnje za advokaturo; 1846. je naposled imenovan za advokata v Kranju, začne prirejati zbirko Poezije - ta izide 1847. v Ljubljani; 1848. zadnjič obišče Ljubljano; 8. 2. 1849 umre v Kranju in je tam tudi pokopan.

Pismo staršem

Na Dunju 22 velikega travna 1844.

Lubi starši!

Mo me je veselilo, da ste ja 'par' ti polobnosti na me
sporniti. Vato kar mi to navnanje va. De vaspa ljubson.
De mene, ah inf sim gladi, hie tek dolgo de pos. boston.
ni sje vjagmala. Dori se posebno savoralim sa nje
prijemal, s hatoirno mi vaspa skelji in po nje nje
lubi skelji sjevoj navnanje sa. sjeni je proa
sa. hodi de vam sjanje vaspa spelniti no moram
Ja, he bi bil s konca to vedil kar sje, vmi to sje
kar sim sje sje sje, tako bi sje sje sje sje sje
bil ovidil Dunja, al sje sje sje sje sje sje
teh po drijav oholi sje sje sje sje sje sje
na stavlena prijasno k' sje sje sje sje sje sje
sje sje sje sje sje sje sje sje sje sje sje sje
id. on na more, vech navez. Ja tek se tade
meni vrate vopate proti doma, sramota, vpubli
ghej vpubli pejavle, nova samar mi sje sje
branje s Teologie novoj jiti, in sje sje sje sje
sje sje sje sje sje sje sje sje sje sje sje sje
naj sje sje sje sje sje sje sje sje sje sje sje sje

»Zato če Vas bo kdo prašal, al rajtam kdej nazaj k' Teologiji jiti, mo le recite, da te misli več nimam.«

Ko brez miru okrog divjam, / prijat' lji prašajo me: kam? //

Prašajte raj' oblak nebá, / prašajte raje val morjá, // kadar mogočni gospodar / drvi jih sem ter tje vihar. //

Oblak ne ve in val ne kam, / kam nese me obup, ne znam. // Samó to znam, samó to vem, /

da pred obličje nje ne smem // in da ni mesta vrh zemljé, / kjer bi pozabil to gorje.

(Kam?)

Gazele

Kdor jih bere, vsak drugače pesmi moje sodi;
eden hvali in spet drugi vpije: »Fej te bodi!«

Ta veli mi: poj sonete; oni: poj balade;
tretji bi bil bolj prijatelj Pindarovi odi.

Bo prijeten morebiti temu glas gazelic;
oni pa bo rekel: kaj za Vodnikom ne hodi?

Prava. Prešernova.
. podoba .

Spisal & zrisal.

Pravim, ne pozabite me!

Henrik. Smekar.

Osmrtnica

Slovenskemu društvu v Ljubljani je dal gospod vedja narodske straže v **Kranju** žalostni prigodek na znanje, da je naš slavni pesnik gospod

Franec Prešerin,

dohtar pravice in c. k. pravdosrednik v **Kranju**, 8. dan tega mesca ob osmih dopoldne, po dolgi bolezni in previden s smertnimi zakramenti umrl.

Pogreb bo v **saboto**, 10. dan tega mesca, ob **desetih** dopoldne.

Slavnemu mežu poslednjo čast skazati, povabi slovensko društvo prijatelje in znance rajciga, vse ude slovenskiga društva, in sploh vse domoročce, naj pridejo v saboto v **Kranju** k pogrebu.

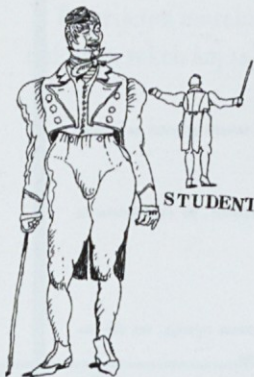
V **Ljubljani** 8. dan svečana 1849.

Natisnil Jakof Blaznik

8. 2. 1949 ob osmih zjutraj je Prešeren v velikih mukah umrl zaradi ciroze jeter; poveljnik kranjske Narodne straže Konrad Lokar je poslal v Ljubljano posebnega sla z usodno vestjo; sel je oddal tudi Ani Jelovšek Dagarinovo sporočilo, da je Prešeren priznal očetovstvo obeh njenih otrok; pesnikovo smrt so ob 10. uri oznanili zvonovi vseh glavnih ljubljanskih cerkev, pri Slovenskem društvu pa so sestavili mrtvaško oznanilo in ga dali natisniti pri Blazniku; to je druga osmrtnica v slovenščini: prvo je sestavil 9 let prej Prešeren sam prijatelju Smoletu. Pokopali so ga 10. februarja v Kranju.

Prešeren

To je naš Pesnik. France Prešeren.
Mastnih las, v ne ravno preveč čisti obleki,
popackanem telovniku, s težkimi rokami. Ja, utrujen je, zagrenjen.
In blodi po svojih pesmih, baladah, sonetih, gazelah;
skratka, blodi po svojem življenju.

Mladenič

To je pa Mladenič, študent, če hočete; mlad gizdalin, ki je prišel
k našemu Pesniku na poduk o pisanju. Zdaj pač vsi nekaj pišejo,
pojejo, pesnijo, zakaj ne bi še on?

Prijatelj

Pa to? To je Prijatelj oziroma psoglavi človek
ali človekotrupi pes, ki pozorno spremlja našega Pesnika,
saj je pes vendarle človekov najboljši prijatelj.

Avtorica in dramaturginja

Sanja Ivić, rojena v Zagrebu; diplomirala iz jugoslavistike in primerjalne književnosti na Filozofski fakulteti v Zagrebu in iz dramaturgije na Akademiji dramskih umetnosti v Zagrebu; 1993. je tudi magistrirala na Filozofski fakulteti. Kot stalna dramaturginja dela v Hrvatskem narodnem kazalištu v Zagrebu; občasno biva v tujini, največ kot štipendistka (dve štipendiji francoske vlade v Parizu, ena Fulbrightova v ZDA ~ New York itn.), pogosto pa tudi sodeluje z drugimi gledališči in neodvisnimi skupinami: Gavello, HNK Osijek, Zagrebačkim plesnim ansamblom, Teatrom Lapsus, Kazališno družino David, skupino Smješko; v matičnem gledališču je bila dramaturginja pri več ko 25 predstavah, med katerimi izstopajo Škoda, da je kurba (J. Ford), Mojster in Margareta (M. Bulgakov), Mesec dni na kmetih (I. S. Turgenjev), Roman o Londonu (M. Crnjanski), Ondine (J. Giraudoux), Domači smo, se bomo zmenili (N. Ostrovski), Prekletstvo (A. Senoa), Nihilist iz Vele Mlake (I. Brešan) in druge. Je avtorica nekaj dramskih besedil, uprizorjenih v HNK Zagreb (Sveti Jurij), HNK Osijek (Veseljaska, skupaj z Zlatkom Bourkom) in Kazališni družini David (Kdajpakdaj ob pozni uri . . . ~ poezija Dobriše Cesarića), in številnih dramtizacij. V HNK Osijek je zrezirala predstavo Koraki S. Becketta. Prevaja iz francoščine, angleščine in italijanščine. Živi v Zagrebu.

Režiser, scenograf, kostumograf

Zlatko Bourek je absolviral kiparstvo na Akademiji za uporabno umetnost in diplomiral na Likovni akademiji v Zagrebu. Bourek je univerzalni umetnik izredno širokih interesov, enako uspešen kipar, slikar, grafik, risar in avtor risanih filmov (je eden od ustanoviteljev Zagrebske sole risanege filma), scenograf, kostumograf in režiser. Za svoje filme in scenografije je dobil številne nagrade in priznanja, na največjih svetovnih festivalih risanege filma pa je osvojil nagrade za filma Kapitan Mirko Arbanas (Oberhausen in Atlanta 1968) in Mačka (Oberhausen in Čikago 1972). Izmed številnih razstav slik in risb izstopa tista v Muzeju moderne umetnosti v New Yorku. Dolgo vrsto let deluje kot scenograf in kostumograf v Wuppertalu, Dortmundu, New Yorku, Münchnu, Torinu, Ljubljani, na Reki, v Beogradu, Sarajevu, Novem Sadu, Splitu in v vseh zagrebskih gledališčih. Njegova uprizoritev Shakespeare-Stoppardovega Hamleta je na številnih turnejah dosegla svetovno slavo. Od 1988. je stalni član berlinskega gledališča Hans Wurst Nachfaren, v katerem je zreziral in likovno opremil nekaj predstav (Čehovove enodejanke, Shakespearejevo Ukročeno trmoglavko idr.). Leta 1995 je zreziral predstavo Sveti Jurij (besedilo Sanje Ivić) v HNK Zagreb; 1998 dobi za režijo farse Veseljaska (soavtor besedila s Sanjo Ivić) nagrado marul na Marulovih dnevih v Splitu; istega leta zrezira in likovno opremi Molièrjevega Namisljenega bolnika v Lutkovnem gledališču Ljubljana, 1999. uprizori v Kazališni družini David besedilo Kdajpakdaj ob pozni uri ... Istega leta postane umetniški direktor bienalnega Svetovnega festivala animiranega filma v Zagrebu in začne pedagoško delo na dvehletnem študiju lutkarstva v Ljubljani pri Lutkovnem gledališču. Živi in dela, dela, dela v Zagrebu, Ljubljani, Kranju, Splitu itn.

Skladatelj

Borut Kržišnik je bil rojen v Zagrebu leta 1961. Kot otrok diplomatske družine se je mnogokrat selil po vsej nekdanji Jugoslaviji in tujini ter nazadnje pristal v Ljubljani, ki je postala njegovo stalno bivališče. Izkušnja mnogih mentalitet je izoblikovala njegovo razumevanje različnosti in končno tudi širok pristop do glasbe. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je diplomiral iz psihologije, vendar se je kmalu profesionalno posvetil glasbi. Intenzivnost, močni kontrasti in vznemirljivi preobrti so poglavitni označevalci glasbe Boruta Kržišnika. Premoščanje in ne zgolj poudarjanje kontrastov je ključni moment glasbenih zgodb. Skladateljev odnos do glasbenih idej spominja na odnos režiserja do igralca - poskuša namreč poudariti tisto,

kar je igravec že po svoji naravi. Tonalnost ali atonalnost, notni zapis ali improvizacija,

stroga definicija žanra ali ne, vnaprej določena ali ad hoc zasedba itd. - to so skrajnosti, med katerimi se skladatelj lahko giblje. Tako mu osvobojenost od metodološke omejenosti omogoča širitev izrazne moči glasbene govornice. Skladatelj s poliglotskim glasbenim jezikom povleče skupno nit skozi vsa ta nasprotja in jih predstavi z navdihujočim optimizmom.

Plošče Boruta Kržišnika izhajajo pri založbah Recommended Records (London), Discordia (Wilich), Tone Casualties (Hollywood) in Falcata-Galia Recordings (Rialto), v Sloveniji pa pod okriljem KUD France Prešeren. Glasba Boruta Kržišnika je uporabljena v številnih gledaliških, plesnih, video- in drugih projektih. Vsekakor najpomembnejše je stalno sodelovanje s slovenskim gledališkim režiserjem Emilom Hrvatinom in britansko režiserko Julie-Anne Robinson, ki je doseglo vrhunec s predstavami v Piccolo Teatru v Milanu, Bush Teatru in Royal National Teatru v Londonu.

Henrik Smrekar - 1940 - V Peklu

Viri:

France Prešeren: Poezije in pisma, uredil Anton Slodnjak, Mladinska knjiga, Ljubljana 1964

Anton Slodnjak: Prešernovo življenje, Mladinska knjiga, Ljubljana 1964

France Kidrič: Prešernov album 1949, Manom Franceta Prešerna ob stoletnici smrti, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1950

France Prešeren: Sabrane pjesme, prijevod, izbor i pogovor Luko Paljetak, Konzor, Zagreb 1997

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Prešernovo gledališče Kranj, Glavni trg 6, 4000 Kranj
Uprava 064/380 490, blagajna 064/222 681, telefaks 064/380 4933
Ravnatelj 064/380 4912
Dramaturginja in vodja umetniškega oddelka 064/380 4916
Organizator 064/380 4913
Elektronska pošta presern-gled@s5.net

Ravnatelj TOMAŽ KUKOVICA
Dramaturginja in vodja umetniškega oddelka MARINKA POŠTRAK
Organizator ROBERT KAVČIČ

Gledališki list Prešernovega gledališča Kranj
Sezona 1999/2000, številka 5

Izdaja Prešernovo gledališče Kranj

Gledališki list uredila SANJA IVIČ
Prevajalec, lektor in korektor ARKO
Grafično oblikovanje STUDIOBOTAS™
Bakrorez na plakatu in naslovnici ZLATKO BOUREK po Justinovem originalu
Tisk POŽGAJ
Naklada 700 izvodov

Predstave Prešeren v Peklu finančno ni podprl Odbor za pripravo slovesnosti
ob počastitvi 200. obletnice rojstva dr. Franceta Prešerna Mestne občine Kranj!

